Vademecum BHP

Ochrona ppoż. w praktyce

WIEDZA i PRAKTYKA

Praktyczny informator

Ochrona ppoż. w praktyce

WIEDZA i PRAKTYKA

Kierownik Grupy Wydawniczej:
Agnieszka Konopacka-Kuramochi

Redaktor:
Agnieszka Świeboda

Menedżer produktu:
Rafał Kępka

Koordynator produkcji:
Mariusz Jezierski

Skład i łamanie:
Katarzyna H. Kopeć

Drukarnia:
Miller

ISBN: 978-83-269-3309-7

Informacje i zamówienia:
e-mail: cok@wip.pl
infolinia: 22 518 27 27
faks: 22 518 27 50

Wydawnictwo Wiedza i Praktyka sp. z o.o.
ul. Łotewska 9A, 03-918 Warszawa
NIP: 526-19-92-256
Numer KRS: 0000098264 – Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy
Wysokość kapitału zakładowego: 200.000 zł
tel.: 22 518 29 29, faks: 22 617 60 10
© Copyright by Wydawnictwo Wiedza i Praktyka sp. z o.o.
Warszawa 2014 r.

Spis treści

Rozdział I. Pracownicy do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników 7
1. Wyznaczenie pracowników do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników 7
2. Konsekwencje niewyznaczenia pracowników do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników – kary ze strony Państwowej Inspekcji Pracy 9

Rozdział II. Obowiązki pracodawców w zakresie ochrony ppoż. 10
1. Zapewnienie właściwej ochrony ppoż. w firmie, czyli szczegółowe obowiązki pracodawców w zakresie ochrony ppoż. 10
2. Zaznajamianie pracowników z przepisami w zakresie ochrony ppoż. – problemy praktyczne 11

Rozdział III. Obowiązki pracowników w zakresie ochrony ppoż. 13
1. Obowiązek zapoznania się z przepisami w zakresie ochrony ppoż. 13
2. Obowiązek zapoznania się z treścią instrukcji bezpieczeństwa pożarowego ... 13
3. Szczegółowe obowiązki pracowników w zakresie ochrony ppoż. 13

Rozdział IV. Instrukcje bezpieczeństwa pożarowego 15
1. Tematyka instrukcji bezpieczeństwa pożarowego 15
2. Aktualizacja instrukcji bezpieczeństwa pożarowego 18

Rozdział V. Zasady postępowania w sytuacjach zagrożenia pożarem 19
1. Zawiadomienie w przypadku pożaru 19
2. Czas na ewakuację 20

Rozdział VI. Ewakuacja 21
1. Odpowiedzialność za ewakuację w firmie 21
2. Zapewnienie możliwości ewakuacji 21
3. Zapewnienie odpowiednich warunków ewakuacji 23
4. Praktyczne sprawdzenie organizacji i warunków ewakuacji 23
5. Akcja ewakuacyjna 24
6. Czynności po zakończeniu ewakuacji 25

Rozdział VII. Wymogi bezpieczeństwa pożarowego w firmie 26
1. Podstawowe wymogi bezpieczeństwa pożarowego w firmie 26
2. Procedury eliminacji zagrożeń pożarowych w firmie – czynności zabronione w zakresie ochrony ppoż. 27

Rozdział VIII. Bezpieczeństwo pożarowe w ramach szkolenia bhp 30
1. Podstawa prawna 30
2. Formy przekazywania wiedzy 30
   A. Instruktaż ogólny bhp 31
   B. Instruktaż stanowiskowy bhp 31
3. Organizacja 32
   A. Główne treści 33
   B. Szczegółowy plan zajęć 34
   C. Ćwiczenia praktyczne 34
      Ćwiczenia praktyczne w zakresie organizacji ewakuacji 34
      Ćwiczenia praktyczne użycia podręcznego sprzętu gaśniczego 35
4. Charakterystyka zagrożeń pożarowego i wybuchem 35
   A. Zagrożenie pożarowe – pojęcie 35
   B. Zagrożenie wybuchem – pojęcie 35
   C. Trójkąt ognia pożaru 35
      Materiał palny – ciecze palne 36
      Materiał palny – pyły 36
      Materiał palny – gazy palne 37
      Źródło zapłonu 37
   D. Proces samozapalenia 38

Rozdział IX. Techniczne środki zabezpieczenia ppoż. 40
1. Podział technicznych środków zabezpieczenia ppoż. 40
2. Urządzenia ppoż. 40
3. Podręczny sprzęt gaśniczy 41
4. Instalacje ppoż. 41
5. Rozwiązania budowlane 41

Rozdział X. Podręczny sprzęt gaśniczy i jego uzupełnienie – przede wszystkim instalacja wodociągowa przeciwpożarowa, czyli hydranty wewnętrzne oraz zawory hydrantowe 43
1. Rola podręcznego sprzętu gaśniczego 43
2. Skład podręcznego sprzętu gaśniczego 43
3. Uzupełnienie podręcznego sprzętu gaśniczego – przede wszystkim instalacja wodociągowa przeciwpożarowa, czyli hydranty wewnętrzne i zawory hydrantowe 44
   Instalacja wodociągowa przeciwpożarowa, czyli hydranty wewnętrzne i zawory hydrantowe 44

4. Obowiązkowy podręczny sprzęt gaśniczy ... 51
5. Dobór podręcznego sprzętu gaśniczego ... 52
A. Podręczny sprzęt gaśniczy a środki gaśnicze ... 52
B. Zakres stosowania środków gaśniczych ... 52
C. Uniwersalne środki gaśnicze ... 53
6. Podręczny sprzęt gaśniczy i środki gaśnicze ... 54
A. Gaśnice i agregaty proszkowe ... 54
Gaśnice pod stałym ciśnieniem ... 54
Gaśnice z nabojem wewnątrz ... 54
Zastosowanie gaśnic proszkowych ... 55
Agregaty proszkowe ... 55
Działanie proszku ... 56
Zastosowanie agregatów proszkowych ... 56
B. Gaśnice i agregaty śniegowe ... 56
Gaśnice śniegowe ... 56
Gaśnice GS 5 X – budowa ... 57
Agregaty śniegowe ... 57
C. Gaśnice i agregaty pianowe ... 58
Typy gaśnic pianowych ... 58
Agregaty pianowe ... 58
Zastosowanie piany gaśniczej ... 58
D. Hydronetki wodne ... 58
Budowa hydronetek wodnych ... 59
Działanie hydronetek wodnych ... 59
E. Koce gaśnicze ... 59
7. Rozmieszczenie podręcznego sprzętu gaśniczego ... 59
A. Podstawa prawna rozmieszczenia podręcznego sprzętu gaśniczego ... 59
B. Ilość środka gaśniczego i rodzaj gaśnic – zasady ... 59
Obciążenie ogniowe ... 60
Wyjątki ... 60
C. Usytuowanie podręcznego sprzętu gaśniczego – zasady ... 61
8. Konserwacja podręcznego sprzętu gaśniczego ... 61
A. Częstotliwość ... 61
B. Autoryzacja serwisów ... 62
9. Bezpieczne użycie gaśnic – zasady ... 62
A. Ocena sytuacji w razie pożaru ... 63
B. Dopasowanie gaśnicy do pożaru ... 63
C. Gaszenie pożarów grupy F ... 64
D. Pożar cieczy palnej ... 64
E. Pożar gazu palnego ... 65
F. Zapewnienie drogi odwrotu ... 65

Rozdział XI. System ochrony ppoż. w firmie, czyli ocena stanu ochrony ppoż. ... 66
1. Organizacja ochrony ppoż. ... 66
2. Warunki ewakuacji ... 66
3. Wyposażenie w podręczny sprzęt gaśniczy ... 67
4. Stan techniczny instalacji elektrycznej, odgromowej i gazowej ... 67
   A. Instalacja elektryczna ... 68
      Sprawdzenie okresowe ... 68
      Częstotliwość badań eksploatacyjnych ... 68
      Zakres badań eksploatacyjnych ... 68
      Protokół okresowych sprawdzeń i badań eksploatacyjnych ... 69
   B. Instalacja odgromowa ... 69
      Badanie instalacji odgromowej ... 70
   C. Instalacja gazowa ... 71
      Czujniki z sygnalizacją dźwiękową ... 71
      Rury i szafki instalacji gazowej ... 71
5. Magazynowanie i składowanie materiałów, w tym niebezpiecznych pożarowo ... 72
6. Drogi pożarowe i dojazdy do budynków ... 76
7. Prace niebezpieczne pod względem pożarowym ... 77

Rozdział XII. Wewnętrzna ocena warunków ochrony ppoż. – system wewnętrznego audytu warunków ochrony ppoż. ... 79
1. Ocena warunków ochrony ppoż. ... 79
2. Audyt warunków ochrony ppoż. ... 79

Rozdział XIII. Przygotowanie do kontroli Państwowej Straży Pożarnej ... 81
1. Podstawa prawna kontroli PSP ... 81
2. Kontrola PSP ... 81
   A. Podstawa przeprowadzanej kontroli PSP ... 81
   B. Zakres kontroli PSP ... 82
3. Kontrola PSP – aspekty praktyczne ... 83
   A. Upoważnienie do przeprowadzania kontroli PSP ... 83
   B. Obowiązki kontrolowanego przez PSP ... 84
   C. Protokół kontroli PSP ... 85
   D. Uruchomienie firmy – rola kontroli PSP ... 86
      Cel kontroli PSP w nowo wybudowanym obiekcie firmy ... 86
      Co kontrola w nowo wybudowanym obiekcie firmy ... 86
   E. Operacyjne zabezpieczenia obiektu lub terenu firmy ... 87
4. Kary za naruszanie przepisów w zakresie ochrony ppoż. ... 87

Rozdział I

Pracownicy do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników

1. Wyznaczenie pracowników do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników

Pracodawca ma obowiązek wyznaczyć pracowników do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników (art. 209^1 § 1 pkt 2 lit. b ustawy z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz.U. z 1998 r. nr 21, poz. 94 ze zm.) dalej: kp.).

Powinno to być dostosowane do rodzaju i zakresu prowadzonej działalności, liczby zatrudnionych pracowników oraz innych osób przebywających na terenie zakładu pracy, a także rodzaju i poziomu występujących zagrożeń (art. 209^1 § 2 kp).

UWAGA
Pracodawca musi konsultować z pracownikami lub ich przedstawicielami czynności dotyczące wyznaczania pracowników do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników (art. 237^{11a} § 1 pkt 3 kp).

Liczba pracowników do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników, ich szkolenie oraz wyposażenie powinny uwzględniać rodzaj i poziom występujących zagrożeń (art. 209^1 § 3 kp).

UWAGA
Jeżeli pracodawca zatrudnia wyłącznie pracowników młodocianych lub niepełnosprawnych, działania w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników może wykonywać samodzielnie. Musi jednak przy tym uwzględnić wymagania dotyczące liczby, szkolenia oraz wyposażania pracowników do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników (art. 209^1 § 4 kp).

Ponadto pracodawca ma obowiązek przekazywać pracownikom informacje o pracownikach wyznaczonych do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników (art. 207^1 § 1 pkt 3 lit. b kp).

Informacja ta musi zawierać:
- imię i nazwisko,
- miejsce wykonywania pracy,
- numer telefonu służbowego lub innego środka komunikacji elektronicznej

(art. 207^1 § 2 pkt 1–3 kp).

Tabela 1. **Przykład informacji o pracownikach wyznaczonych do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników**

Informacja o pracownikach wyznaczonych do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników						
Lp.	**Imię**	**Nazwisko**	**Miejsce wykonywania pracy (nazwa wydziału lub komórki organizacyjnej zakładu pracy)**	**Numer stacjonarnego telefonu służbowego**	**Numer komórkowego telefonu służbowego**	**Adres służbowego e-maila**
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
					..... (podpis pracodawcy lub osoby upoważnionej do składania oświadczeń w jego imieniu)	

UWAGA
Pracownicy do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów oraz ewakuacji pracowników muszą mieć ukończone szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, w którego ramowym programie zostały uwzględnione m.in. zagadnienia dotyczące ochrony przeciwpożarowej. W praktyce dotyczy to wszystkich pracowników firmy.